

**Міністерство культури та інформаційної політики України
Харківський національний університет мистецтв
імені І.П. Котляревського**

**Виконавсько-музикознавчий факультет
Кафедра сольного співу та оперної підготовки**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
(фахова профілізація «Академічний спів»)**

Освітній ступінь	бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітня програма	Сольне інструментальне та вокальне виконавство
Статус освітнього компонента	обов'язкова

Розробник: Тетяна ТКАЧЕНКО, доктор педагогічних наук,
професор, професор кафедри сольного співу та
оперної підготовки ХНУМ імені
І.П. Котляревського

Гарант освітньої
програми: Ірина СУХЛЕНКО, кандидат мистецтвознавства,
професор, перший проректор Харківського
національного університету мистецтв імені
І.П. Котляревського

(підпис)

Ірина СУХЛЕНКО
(ім'я, прізвище)

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри сольного співу та
оперної підготовки, протокол № 1 від 24 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри, кандидат
мистецтвознавства, доцент

(підпис)

Лариса ДЕРКАЧ
(ім'я, прізвище)

Проведено експертизу програми навчальним відділом

Програму розглянуто та схвалено на засіданні науково-методичної ради
ХНУМ, протокол № 1 від 26 серпня 2024 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма освітнього компонента «Педагогічна практика» розроблена відповідно до освітньої програми «Сольне інструментальне та вокальне виконавство» фахової профілізації «Академічний спів» спеціальності 025 Музичне мистецтво галузі знань 02 Культура і мистецтво. Мова проведення практики – українська.

1.1. Метою практичної педагогічної підготовки є оволодіння здобувачами освіти навичками планування/організації педагогічного процесу у закладах початкової та/або профільної мистецької освіти, підготовка висококваліфікованих фахівців, які володіють комунікаційними та організаторськими навичками у процесі педагогічної діяльності, спрямованої на застосування новітніх виконавських, педагогічних та методичних знань у сфері академічного співу.

1.2. Заплановані результати навчання:

Навчальна дисципліна забезпечує набуття здобувачами:

загальних компетентностей:

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 7. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 12. Здатність працювати автономно.

ЗК 13. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 14. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 16. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі

знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальних компетентностей:

СК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК 5. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК 6. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 11. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

СК 12. Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК 14. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК 15. Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.

СК 17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

СК 18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці

програмних результатів навчання:

ПРН 3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.

ПРН 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 13. Вміти здійснювати педагогічну діяльність.

ПРН 14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання вокалу.

ПРН 15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

ПРН 16. Виявляти розуміння фінансово-адміністративних принципів організації мистецьких заходів, закладів культури та музичної освіти.

ПРН 17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

1.3. Методи навчання

У ході практичної педагогічної підготовки здобувачі освіти самостійно застосовують практичний та наочний методи; роботу з навчально-методичною літературою (конспектування); використовують дистанційні, мультимедійні засоби у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та засобами навчання.

Здобувачі-практиканти складають методичні розробки навчальних занять, конспекти-аналізи відвідуваних занять, комплекти тестових завдань для контрольного оцінювання; добирають ілюстративний або інструктивний матеріал до обраних тем; складають творчі завдання, плани-конспекти власних занять, презентації-розробки занять; щотижнево заповнюють щоденник практики і складають звіт про практику за кожний семестр.

2. ОПИС ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Таблиця 1

Курс		3-4
Семестр		5-8
Кількість кредитів ECTS		8
Аудиторні навчальні заняття	лекції (год.)	-
	семінарські/практичні (год.)	-
	індивідуальні (год.)	-
Самостійна робота (год.)		240
Форма підсумкового контролю		заліки у 5-8 семестрах

3. ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Практична педагогічна підготовка складається з двох загальних розділів: навчальної практики (протягом 5-6 семестрів), яка спрямована на акумуляцію знань та навичок щодо педагогічного процесу, та виробничої практики, що стосується набуття безпосереднього досвіду педагогічної діяльності (протягом 7-8 семестрів).

За бажанням здобувача освіти, йому може бути надана можливість проходження виробничої практики протягом всіх семестрів навчання (у разі, коли він є викладачем закладу початкової та/або профільної мистецької освіти або має учня у школі-студії Університету). У процесі організації практики в період військового стану та/або у випадку виникнення інших форсмажорних обставин (карантин тощо) може бути застосована дистанційна форма організації практичної підготовки здобувачів вищої освіти, яка передбачає використання засобів та технологій дистанційного навчання.

5 – 6 СЕМЕСТРИ (навчальна практика)

Практична педагогічна підготовка бакалаврів розпочинається у 5 семестрі. На цьому етапі навчальної практики здебільшого застосовуються підготовчі форми роботи, до яких можна віднести вивчення педагогічного репертуару для кожного з класів/років навчання для учнів закладів початкової та/або профільної мистецької освіти, знайомство з методичною літературою, програмними вимогами відповідного рівня. Важливою навичкою практиканта є набуття досвіду оцінювання, що відбувається шляхом ознайомлення з критеріями оцінювання та програмними вимогами. Рекомендуємо відвідування академічних концертів, конкурсів, фестивалів задля надання практикантом власної оцінки однієї з прослуханих програм.

КЕЙС 1. Особливості викладання в початковому мистецькому навчальному закладі.

1.1. Практичне завдання:

Знайомство з законодавчою та нормативно-правовою базою, методичною літературою, програмами, типами документації, яку веде викладач закладу початкової та/або профільної мистецької освіти.

КЕЙС 2. Підготовка педагогічного репертуару/ілюстративних/інструктивних/дидактичних матеріалів за дисциплінами з фаху різних видів складності.

2.1. Практичне завдання:

Підібрати/створити репертуарні списки/дидактичний матеріал для вивчення учнями дисципліни з фаху у закладі початкової та/або профільної мистецької освіти для різних років навчання (роки навчання обираються здобувачем освіти-практикантом самостійно).

КЕЙС 3. Опанування опусами педагогічного репертуару за рівнями виконавської майстерності, які відповідають різним рокам навчання у закладі початкової та/або профільної мистецької освіти. Презентація творів педагогічного репертуару керівнику практики від кафедри.

3.1. Практичні завдання для виконавської фахової профілізації «Академічний спів»:

– виконання творів з переліку педагогічного репертуару з визначенням методичних складнощів та формулюванням педагогічних завдань щодо кожного твору (для різних років навчання);

– написання анотації з формулюванням педагогічних завдань щодо кожного твору (для різних років навчання);

КЕЙС 4. Опрацювання видів і форм поточного і підсумкового контролю і критерії оцінювання учня закладу початкової та/або профільної мистецької освіти.

4.1. Практичні завдання:

- створити список програмних вимог та критеріїв оцінювання результатів навчання учнів різного рівня підготовки/термінів навчання;
- створити чек-лист типових помилок учнів різного рівня підготовки/термінів навчання та методів їх усунення;
- відвідуючи заняття керівника практики або академічний концерт / іспит, зробити альтернативне оцінювання представленої програми учня з обговоренням переваг і недоліків (в письмовому вигляді).

КЕЙС 5. Підготовка та написання тематичних планів, розгорнутих планів-конспектів занять з фаху.

5.1. Практичне завдання:

Написати розгорнуті плани-конспекти трьох занять з дисципліни фахового циклу із зазначенням: рівня підготовки / терміну навчання / класу, виконуваної програми, завдань конкретного уроку та рекомендацій щодо самостійної роботи.

КЕЙС 6. Творчо-пошуковий підхід до завдань і форм роботи на заняттях з фаху.

6.1. Практичне завдання:

- створити каталог творчих та/або ігрових завдань (вправ) для уроків з учнями-початківцями із зазначенням їх призначення (на розвиток ритму, емоційності, вивчення нот тощо).

КЕЙС 7. Відвідування майстер-класів, конференцій, вебінарів, що націлені на вдосконалення педагогічної майстерності.

7.1. Практичні завдання:

- відвідати захід, який має музично-педагогічну спрямованість;
- написати есей-рефлексію щодо відвіданого заходу.

КЕЙС 8. Підготовка та заповнення звітної документації.

Заповнення щоденника практики (щотижнево). Написання звіту з педагогічної практики (щосеместрово).

7 – 8 СЕМЕСТРИ (виробнича практика)

Виробнича практика проходить на базах практики (заклади початкової та/або профільної мистецької освіти, Школа-студія ХНУМ імені І. П. Котляревського тощо). Головною метою виробничої практики є набуття практичних навичок викладання.

КЕЙС 9. Відвідування навчальних занять на базі практики.

9.1. Практичне завдання:

- складання аналізу-конспекту відвіданих навчальних занять (не менше ніж трьох).

КЕЙС 10. Проведення навчальних занять на базі практики.

10.1. Практичне завдання:

– проведення навчальних занять.

При відсутності можливості провести заняття з учнем керівник практики від кафедри забезпечує моделювання ситуації проведення уроку, а саме – ознайомлення здобувача освіти з програмою з дисципліни; складання плану-конспекту уроку; складання репертуару, який відповідає обраному рівню уроку з визначенням: методологічних і технічних складнощів та методів їх подолання з урахуванням регламенту часу, відвідування занять викладачів.

КЕЙС 11. Підготовка методичних розробок-презентацій навчальних занять з урахуванням власного досвіду викладання.

11.1. Практичні завдання:

- складання здобувачем плану-конспекту уроку
- створення презентації з виокремленням ключових моментів уроку.

КЕЙС 12. Підготовка звітної документації. Заповнення щоденника практики (щотижнево). Написання звіту з педагогічної практики.

4. СТРУКТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Таблиця 2

Види педагогічної практики	Семестр	Теми педагогічної практики	Обсяг за годинами
навчальна практика	5	Кейс 1.	15
		Кейс 2.	15
		Кейс 3.	15
		Кейс 4.	15
	6	Кейс 5.	15
		Кейс 6.	15
		Кейс 7.	15
		Кейс 8.	15
Усього годин навчальної практики			120
виробнича практика	7	Кейс 9.	30
		Кейс 10.	30
	8	Кейс 11.	30
		Кейс 12.	30
Усього годин виробничої практики			120
Усього годин / кредитів ECTS			240

5. ВИДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання студентів на практиці здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення

поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.

**Відповідність балів
за університетською шкалою, 100-бальною шкалою
та шкалою ЄКТС**

Таблиця 3

100-бальна шкала оцінювання	Університетська шкала оцінювання в якісному вимірі	Шкала ЄКТС	
		сумарна оцінка (в балах)	оцінка
90 – 100	«відмінно»	90 – 100	A
75 – 89	«добре»	82 – 89	B
		75 – 81	C
60 – 74	«задовільно»	67 – 74	D
		60 – 66	E
0 – 59	«незадовільно»	35 – 59	FX
		0 – 34	F

Керівник практики здійснює консультування та координацію діяльності здобувача-практиканта протягом усієї педагогічної практичної підготовки.

На першому занятті викладач доводить до відома здобувачів освіти зміст робочої програми практики із обов'язковою презентацією завдань педагогічної практики та розподілу балів, які будуть нараховані за кожним завданням педагогічної практики, критерії оцінювання за кожним завданням.

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти

Таблиця 4

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
90–100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень розвитку педагогічних, організаційних, комунікативних компетентностей, творчо ставиться до педагогічної роботи, застосовує як стало опрацьований комплекс навчально-методичних технологій, необхідних для ведення педагогічної діяльності в системі організації освітнього процесу закладах освіти мистецького спрямування, так і

			креативно впроваджує у педагогічний процес новітні технології навчання. На високому фаховому рівні проводить відкритий урок з педагогічної практики.
82–89	B		Здобувач вищої освіти дотримується плану проходження педагогічної практики, системно працює, проте не виявляє достатньої зацікавленості щодо вивчення методологічних засад педагогічної діяльності, що впливає на рівень підготовки та проведення відкритого уроку.
75–81	C	добре	Здобувач вищої освіти дотримується плану проходження педагогічної практики, але не демонструє зацікавленості у розвитку власної педагогічної компетентності шляхом вивчення досвіду викладачів кафедри, відповідної науково-методичної літератури тощо. Робота здобувача вищої освіти під час проведення відкритого уроку свідчить про недостатній рівень розвитку організаційних та комунікативних компетентностей.
64–74	D	задовільно	Здобувач вищої освіти лише частково виконує затверджену програму проходження педагогічної практики, несистематично працює в класі. Робота здобувача вищої освіти під час проведення уроку свідчить про недостатньо творче ставлення до процесу викладання, невміння педагогічно адаптувати навчальний матеріал тощо.
60–63	E		Здобувач вищої освіти не цікавиться педагогічної діяльністю, не виконує затверджену програму практики в повному обсязі. Робота здобувача вищої освіти під час проведення уроку свідчить про формальне ставлення до процесу викладання.
35–59	FX	незадовільно (з	Здобувач вищої освіти не виконує програму практики, не має

		можливістю повторного складання)	необхідного пакету документів, зокрема, щоденника практиканта. При проведенні відкритого уроку здобувач вищої освіти демонструє необізнаність у технологіях навчання.
1–34	F	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	Здобувач вищої освіти не виконує програму педагогічної практики, зневажливо ставиться до занять, не проводить відкритий урок з педагогічної практики.

Оцінка з педагогічної практики має враховувати рівень теоретичної і практичної підготовки майбутнього фахівця, якість виконання завдань практики, ступінь оволодіння вміннями і навичками, творчий підхід, якість оформлення документації та своєчасність її подачі тощо. Практикант зобов'язаний повністю виконати завдання, передбачені програмою практики, дотримуватися правил трудового розпорядку, нести відповідальність за виконану роботу, відвідувати вчасно базу практики та вести необхідну документацію.

Кількість нарахованих балів за завданнями педагогічної практики

Таблиця 5

Види педагогічної практики	Семестр	Теми педагогічної практики	Кількість нарахованих балів (max)
навчальна практика	5	Кейс 1.	25
		Кейс 2.	25
		Кейс 3.	25
		Кейс 4.	25
	6	Кейс 5.	25
		Кейс 6.	25
		Кейс 7.	25
		Кейс 8.	25
виробнича практика	7	Кейс 9.	50
		Кейс 10.	50
	8	Кейс 11.	50
		Кейс 12.	50

Здобувач освіти здійснює самоконтроль щодо виконання самостійної

роботи за темами та звітує керівнику практики.

До заліку здобувач освіти допускається у разі виконання усіх поточних завдань з педагогічної практики та наявності належним чином оформлених документів:

- заповненого щоденника практики;
- методичної розробки уроку у pdf-форматі або у форматі презентації (мінімум одну на кожний з семестрів 5-7);
- відео- або фото звіт (скріншот) про проведення відкритого уроку та його методичну розробку у pdf-форматі (семестр 8);
- письмового звіту про проходження практики;

Підсумковий контроль, з урахуванням оцінювання всіх виконаних завдань педагогічної практики, у кожному семестрі відбувається у виді заліку, за яких максимально можна отримати 100 балів, мінімально 60.

По закінченні практики та отримання заліку, здобувачі вищої освіти надають на кафедру всю звітну документацію. Підсумки кожної практики обговорюються на засіданні кафедри.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

- Антонюк, В. Г. (2020). *Постановка голосу: Навчальний посібник для студентів вищих музичних закладів*. К., Українська ідея.
- Кренців, Я. (2005). *Сольний спів. Сопрано* : Вокально-педагогічний репертуар. К.: Музична Україна.
- Луценко, Д. (2011). *Дарую людям пісню* : К. : Музична Україна.
- Микиша, М. В. (1985). *Практичні основи вокального мистецтва* К. : Музична Україна.
- Ружин, К., Каніболоцька, Н. (укладачі). (2019). *Педагогічна практика: навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра, магістра Запоріжжя*: ЗНУ.
- Ткаченко, Т.В. (2021). *Вступ у педагогічну практику: опорний курс лекцій* Харків: ХНУМ імені І.П. Котляревського.
- Ткаченко, Т.В. (2020). *Теоретико-методичні основи педагогічної практики майбутнього вчителя вокалу: навчально-методичний посібник*. Харків: ХНУМ імені І. П. Котляревського.

7. АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН ТА ДОПОВНЕНЬ

№	Дата внесення змін	Зміни/ Доповнення	ПІБ, посада особи, яка внесла зміни / доповнення	Узгоджено:			
				Дата	ПІБ	Посада	Підпис

